

1.

2.

3.

Bonnievale

'n Dorp waar mense die pad saam aanpak

Deesdae is dit maklik om te vergeet wat 'n gemeenskap eintlik is. Die woord is al holrug gery deur politici en die media. Dit laat jou soms wonder of daar nog plekke is waar mense werklik glo dat hulle 'n noue band met ander het – plekke waar jou wortels nie sommerso uitgepluk kan word nie. Die antwoord is ja: hegte gemeenskappe bestaan steeds op die platteland en hierdie maand het MARKtoe! bewys daarvan in Bonnievale gevind.

Deur Anna Mouton | Foto's: Dewald Kirsten

Oudekraal

“Deesdae moet 'n boer gebore wees om te boer,” sê Koos Wentzel. Sy familie besit al sedert 1892 die plaas Oudekraal en hy is die vyfde generasie wat daar boer. Sy betoorgrootvader se geelhout wakis staan steeds in die plaashuis se voorportaal. Koos se oupagrootjie is op Oudekraal begrawe en so ook was sy betoorgrootvader.

“Deesdae moet 'n boer gebore wees om te boer,” sê Koos Wentzel.

Vandag produseer Koos hoofsaaklik uitvoervrugte op die 45 hektaar boorde van Oudekraal en nog 22 hektaar op Glyhoogte. Die grootste deel daarvan is pruime wat hy deur Dole South Africa bemark. Hy het ook ongeveer ses hektaar nektariens waarvan omtrent die helfte plaaslik verkoop word. “Ek pak dit vroeg in Oktober, want dan is daar nie nektariens in Suid-Afrika nie en ek kry 'n goeie prys,” vertel Koos.

Koos het uitvoerpruime begin plant toe hy op die plaas aangekom het. Hulle eerste pakstoor was voorheen 'n plaasskool waarvan die rooi sinkdak steeds teen 'n nabye koppie sigbaar is. “My suster was die laaste skoolier wat daar ingeskryf is – 45 jaar gelede. Toe't die skool toegemaak, want daar was net een juffrou met vyf kindertjies. Almal het Bonnievale toe gegaan.”

Vir dertien jaar het Koos sy uitvoervrugte in die ou skooltjie verpak. Vandag het hy 'n moderne pakstoor waar die vrugte meganies volgens grootte gesorteer en dan met die hand geklassifiseer word. Ongeveer negentig persent is uitvoergehalte. Vrugte van Oudekraal verskyn op rakke regoor die wêreld: van Kanada, Europa tot so ver as Rusland.

1. Oestyd is 'n besige seisoen by Weltevrede Wynlandgoed.
2. Gloeiende kwepers hang ryp in die Oudekraal-boorde.
3. Een van Meatworths se jong Bovelders op Mooiuitsig.
4. TimJan gebruik suiwer aalwynsap as 'n rouprodukt.
5. Mooivallei se rye geel kase is 'n fees vir die oog.

1.

Gedurende die seisoen word elke dag se oes deur 'n inspekteur nagegaan voordat 'n uitvoersertifikaat toegeken word. "Sy trek elke aand 'n monster en kyk na die grootte, kyk vir besmetting van insekte, toets die suikers, toets die druk en eers daarna keur sy dit goed," verduidelik Koos.

Bo en behalwe steenvrugte, verbou Koos ook ongeveer twee hektaar kwepers. Sy pa het toevallig kweperbome gekry toe hy eenkeer appelkoosbome by die kwekery gaan haal het. Koos vertel hoe hulle die aanvanklike kweperboord langs die huis geplant het – 'n boord wat nog steeds ná dertig jaar staan. Volgens Koos is kwepers 'n verbasend sagte vrug wat nie meganies hanteer kan word nie en gevolglik word die vrugte in die boord gepluk en gepak.

Koos verpak sy kwepers vir die plaaslike mark. Vrugte waarvan die vel as gevolg van sonbrand verkleur is, word nie verkoop nie. "Al die ouetehuse wat dit wil hê om in te lê, kan dit kom haal. Hulle verwerk die vrugte en verkoop dit by kerkbasaars." Dis hoe baie ouetehuse verlede jaar heelwat fondse ingesamel het.

'n Kweperboord is werklik iets vir die oog. Hierdie tyd van die jaar skyn die geel vrugte behoorlik teen die donkerte van bottelgroen blare. Koos het elke jaar 'n kompetisie onder sy werkers oor wie die swaarste kweper na die stoor toe kan bring. "Die grootste een wat ek nog gepluk het was 1,3 kilogram," sê hy. Die kweperbome is ook uniek op Oudekraal omdat hulle in die lente gelyktydig blare en bloeïse ontwikkel. "Ek het altyd gesê as iemand wil trou, moet hulle dit in kweperblomtyd doen, want dan is die boord absoluut pragtig," sê Koos se vrou, Natasja.

"Ek het altyd gesê as iemand wil trou, moet hulle dit in kweperblomtyd doen, want dan is die boord absoluut pragtig," sê Koos se vrou, Natasja.

Natasja kom self uit 'n landbou-agtergrond. Haar familie het naby Greyton met graan geboer. "Daar het jy mos reuse trekkers en reuse ploë. Toe ek die eerste keer hierdie kant van die berg kom en die mense ry met hierdie klein trekkertjies, het ek regtig gedink dis vir hulle tuine. Dit was vir my 'n baie snaakse ding toe ek hier in Bonnievale kom!"

Koos het op Bonnievale grootgeword en was op die dorp in die koshuis. So ook sy pa en sy oupa voor hom. Tans is twee van sy seuns nog dagleerlinge by Hoërskool Bonnievale. Koos is die voorsitter van die koshuiskomitee en hy vertel dat hulle begroot om elke kwartaal 'n braai te hou vir die sogenaamde koshuis-katte.

"Ek sou eintlik nooit kom boer het nie," beken Koos, "maar toe my pa siek raak, het ek plaas toe gekom." Dit was byna dertig jaar gelede en in daardie tyd het hy diep wortels in Bonnievale geskiet.

1. Oudekraal is sedert 1892 in die Wentzel-familie.
2. Natasja en Koos Wentzel van Oudekraal.
3. Reuse kwepers is glad nie ongewoon by Oudekraal nie.
4. Kwepers word verpak vir die plaaslike mark.
5. Die liggeel kwepers staan uit teen die donker loof.
6. Oudekraal produseer hoofsaaklik uitvoerpruime.

1.

Jakes Gerwel Tegnies

Alhoewel die plaasskooltjie op Oudekraal lankal nie meer leerlinge het nie, is daar elf laerskole in en om Bonnievale. Tot onlangs was daar egter net een hoërskool. “Ons het in totaal 2 500 kinders in die laerskool, maar die hoërskool het net plek vir 350. Jy hoef nie ‘n breinchirurg te wees om te besef dat dit ‘n probleem is nie,” verduidelik Wilhelm de Wet. Wilhelm is een van die mense wat betrokke was by die stigting van die Jakes Gerwel Tegniese Hoërskool.

“Wilhelm vertel hoe ‘n groep uit die Bonnievale gemeenskap in 2016 die onderwysdepartement genader het vir ondersteuning om ‘n nuwe hoërskool op te rig.”

Wilhelm vertel hoe ‘n groep mense van Bonnievale se gemeenskap in 2016 die Onderwysdepartement genader het om hulle ondersteuning te kry om ‘n nuwe hoërskool op te rig. “Aanvanklik was hulle huierig, want ons uitdagings in Bonnievale is nie uniek nie en dieselfde hope-lose situasie speel in omtrent al ons plattelandse gemeenskappe af.”

Al was die probleem nie uniek nie, is Bonnievale se gemeenskap iets besonder en hulle het nie ‘nee’ vir ‘n antwoord aanvaar nie. “Die mense het bymekaargekom en almal het ‘n pad met die Here gestap. Ons glo die Here het ons harte geraak om te probeer om ‘n oplossing te kry. Ons glo nie dis die Here se wil dat hier elke jaar 250 na 300 kinders uit die skool val om die lewe dan sonder hoop aan te pak nie.”

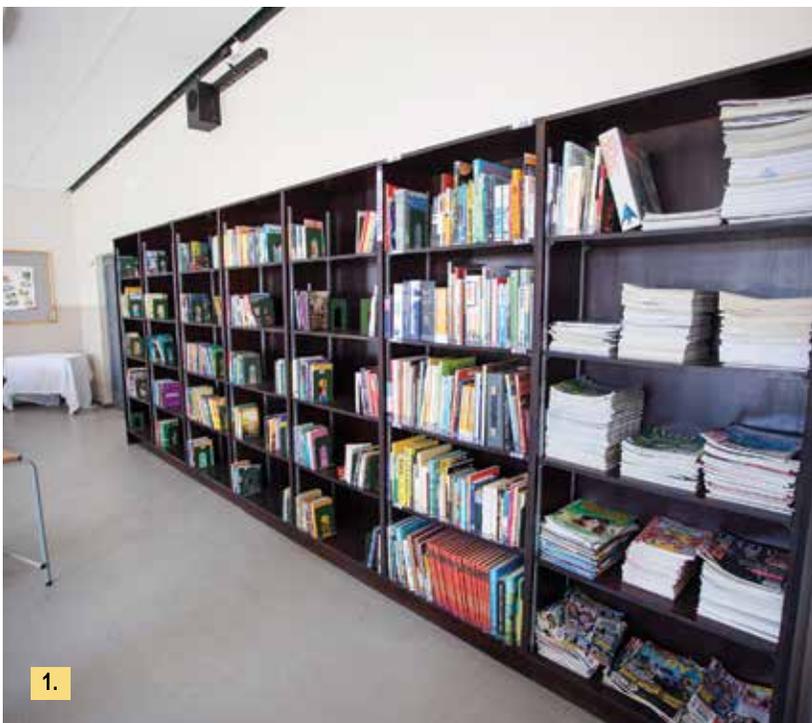

2.

3.

- 1. Jakes Gerwel Tegniese Hoërskool lyk nog mooier van bo.
- 2. Die pawiljoen waar toeskouers sportgeleenthede kan geniet.
- 3. Albert Mocke (links) en Wilhelm de Wet (regs).

1.

3.

4.

Die proses om 'n skool op te rig, het samewerking van die hele Bonnievale-gemeenskap geverg: aanvanklik om grond te bekom en toe om die tyd en kundigheid van 'n magdom mense te betrek. Die Onderwysdepartement het vinnig besef dat hierdie mense ernstig is! "Die Onderwysdepartement was nog net goed vir ons," beaam Wilhelm. "Hulle moet binne sekere raamwerke beweeg, maar hulle sal uit hul pad uit gaan om jou binne daai raamwerke te help."

"Die leerplan by Jakes Gerwel Tegnies is ontwerp om vir alle leerders die beste moontlike toekoms te verseker."

Ná die stigting van die JGE Funding Trust het die stigtersgroep aan deure begin klop. Mense het ingespring en gehelp waar hulle kon: argitekte, ingenieurs, landmeters en prokureurs het hulle kundigheid bygedra. Die plaaslike rugbyspan het selfs ingespring om wingerd uit te haal sodat die grondverskuiwings kon begin. Op die plek waar daar aan die begin van 2016 niks was nie, het die Jakes Gerwel Tegniese Hoërskool vlugtig verrys en twee jaar later sy eerste leerders gekry. Die vooruitsig is dat die skool 1 200 kinders sal bedien.

2.

Wilhelm beskryf hoe hulle 'n skoolhoofpos geadverteer het nog voor hulle goedkeuring gehad het om die skool te bou. Albert Mocke was op daardie stadium reeds 25 jaar lank die hoof van 'n skool in Bloemfontein. Hy het bedank en die pos by Jakes Gerwel Tegnies aanvaar. "Hy sê nou die dag vir my dat hy nie besef het dat hier nog niks was nie. En as hy dít geweet het, sou hy dalk nie ja gesê het nie," lag Wilhelm.

Die leerplan by Jakes Gerwel Tegnies is ontwerp om vir alle leerders die beste moontlike toekoms te verseker. Kinders kan Tegniese Wiskunde en Wetenskap saam met ander tegniese vakke kies om hulle vir verdere studies voor te berei. Ander kan weer Wiskundige Geletterdheid neem saam met vakke soos Landbou-bestuurspraktyke, Landboutegnologie of Verbruikerstudies. Die ander opsie is om 'n vierjarige vaardigheidsleerplan te volg wat skoliere sal help om vaardighede in konstruksie, sweis en voedselproduksie te bekom.

"Vir my is die mooiste tyd om hiernatoe te kom, in die middag gedurende die sport-periode. Jy sit hier op die pawiljoen en kyk hoe oefen die manne rugby, hoe ander kinders atletiek oefen en hoe die meisies netbal oefen. En daar's dramalesses in die saal, skaak en 'n leesprogram. Dan dink jy aan die 200 kinders wat lag en speel en jy kan sien dat hulle dit geniet. En as die skool nie hier was nie, sou hulle op straat gesit het sonder veel hoop."

1. Die biblioteek by Jakes Gerwel Tegniese Hoërskool het beide boeke en rekenars.
2. Rekenaar vaardigheid is belangrik vir enige leerling in ons moderne tyd.
3. Dis vakansietyd en die klaskamers is leeg.
4. Ontbyt en middagete vir leerlinge word in die kombuis voorberei.

1.

2.

Weltevrede Wynlandgoed

“Vir agt geslagte was dit nog altyd net boerdery in ons familie,” sê Philip Jonker, wynmaker op Weltevrede. Hy voeg by: “En dis so aan my pa én my ma se kant. So ek spot altyd en sê dat ek geneties gemanipuleer is om te boer.”

“En dis so aan my pa én my ma se kant. So ek spot altyd en sê dat ek geneties gemanipuleer is om te boer.”

Philip se oupagrootjie se naam was Klaas Jonker. “Hy het op ‘n perd se rug hier aangekom en hy was duidelik baie tevrede met alles wat hy hier beleef het. Hy was ‘n bywoner waar hy vandaan gekom het en hierso was hy in staat om grond te koop. Hy’t taamlik gewoeker, want aan die einde van sy lewe het hy ‘n plaas aan elkeen van sy agt kinders nagelaat.”

Weltevrede is al sedert 1912 in die Jonker-familie. Klaas Jonker was van die eerstes wat begin het om in Bonnievale wingerd te plant. Een van sy vroeë wingerde staan nog steeds op die plaas en is bekend as Oupa se wingerd. Dit dateer uit 1926. Die wingerd lewer jaarliks ‘n oes van rooi muskadel waaruit Philip ‘n dessertwyn maak. Hy noem dit natuurlik Oupa se Wyn!

Philip het duidelik ‘n sagte plek vir die ou bosstokke. “As ek dink aan my kinders wat van die druiwe geëet het, besef ek dat dit nou al

1. Weltevrede Wynlandgoed is ‘n skildery van groen.
2. Philip Jonker voor ‘n historiese wynvat waarop die Jonker familiewapen gekerf is.

Expertise Built Through Generations of Trust

The only number you need to know when it comes to property. Contact Seeff Country for all your property needs

[O] 023 616 2598

BONNIEVALE | R3 250 000

GREAT SETTING ALONG THE BREEDE RIVER

Beds 3 Baths 2 Garage 1 Parking 4 WEB 2962703

8 Ha agricultural land along the Breede River with water rights to irrigate 4 ha. Main dwelling needs finishing. Shed with solar power. Property has rich soil for planting of pastures/lucerne for cash or for animal use.

[O] 023 616 2598 NEIL RADEMEYER 083 604 4007

BONNIEVALE | R1 750 000

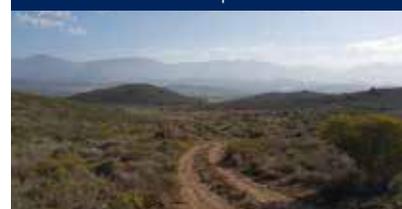
RARE FIND

Beds 3 Baths 2 Garages 2 WEB 3258407

Gem of a house in beautiful part of town with mountain views. Well kept and looked after with so much to offer. Fenced, alarm systems and beams.

[O] 023 616 2598 NEIL RADEMEYER 083 604 4007

BONNIEVALE | R1 750 000

LIFESTYLE FARM WITH VIEWS & SETTING

WEB 2670414

10 Ha arable land, infrastructure, pump house, tank for gravity feed irrigation and 3ha water listed to this property from a water scheme. This farm is ideal for diverse agricultural entities.

[O] 023 616 2598 NEIL RADEMEYER 083 604 4007

1.

vyf geslagte is wat al aan die vrug van daai selfde wingerdstok geproe het. Die ou stokke is maar broos – ons hou hulle eintlik as ‘n monument. Dis die enigste kommersiële wingerd wat deur die Raad vir Nasionale Gedenkwaardighede as ‘n bewaringswaardige eiendom geklassifiseer is.”

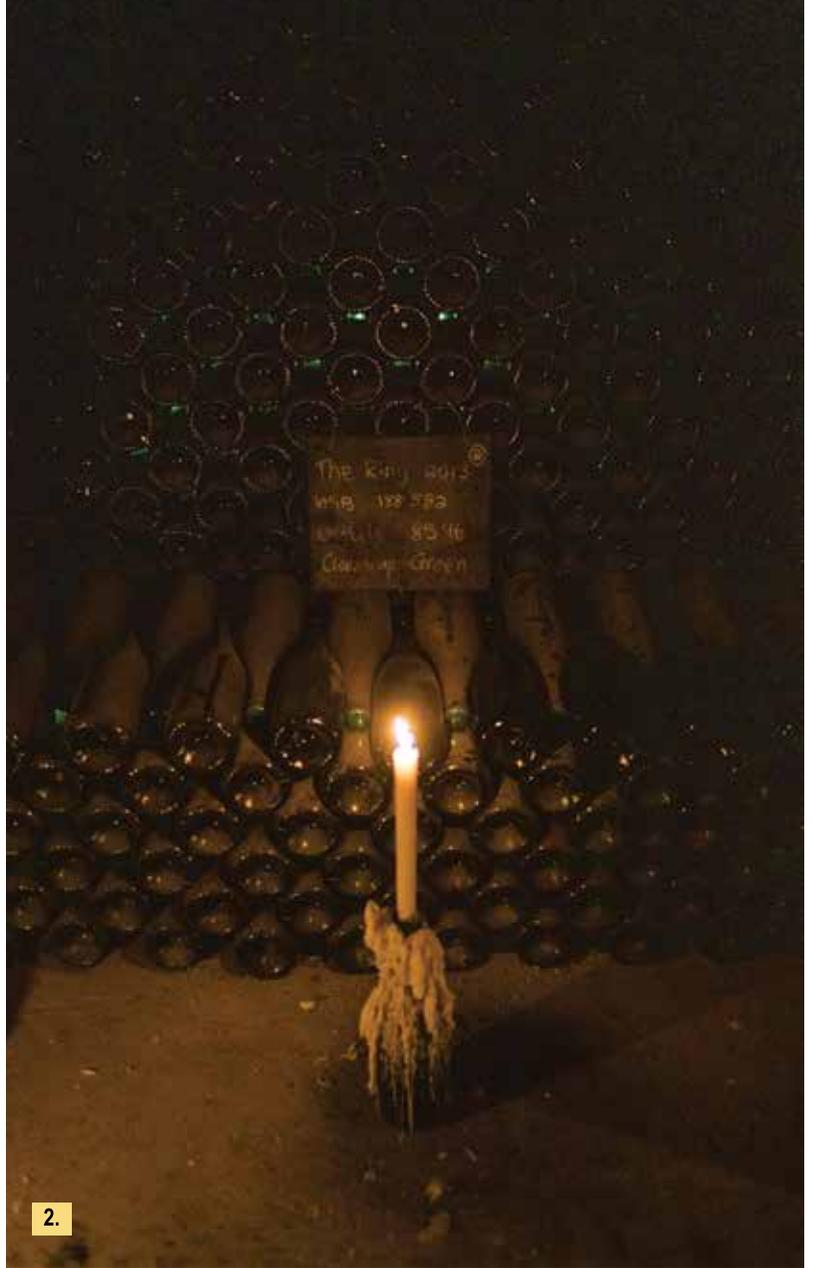
Weltevrede is tans meer as 300 hektaar in grootte waarvan ongeveer 100 hektaar onder wingerd is. Hulle plant ook omtrent 25 hektaar lusern as wisselbou vir die wingerd. ‘n Trop van so sewentig Herefords wei op die rivieroewers. Vanaf die R317 sien ‘n mens Weltevrede se reëlmatige rye smaraggroen wingerd wat tot in die waai van die Breederivier strek.

Philip se pa is Lourens Jonker – ‘n vooraanstaande sakeman en baanbreker in die Suid-Afrikaanse wynbedryf. Lourens was byvoorbeeld die eerste wynmaker in Suid-Afrika wat witwyn in houtvaatjies gegis het om sogenaamde gehoute wyn te maak – wyne wat deel van hulle karakter uit die houtvat waarin hulle gemaak is, aanneem.

“Van al ons kultivars is dit die een wat ek met die meeste selfvertroue langs enige internasionale een kan neersit.”

Philip self het wingerdbou en wynkunde op Stellenbosch gestudeer voordat hy by sy pa op Weltevrede aangesluit het. Hy fokus sterk op Chardonnay en hy maak agt verskillende wyne van dié druifsoort. “Chardonnay is baie lief vir hierdie vallei en dit gee vir ons baie mooi wyne: goeie mineraalagtigheid en kompleksiteit saam met lekker drinkbaarheid. Van al ons kultivars is dit die een wat ek met die meeste selfvertroue langs enige internasionale een kan neersit.”

1. Besoekers kan kom wyn proe by Weltevrede.
2. Vonkelwyne word in die ou kelders ondergrond gestoor.
3. Weltevrede se 1912 reeks gee erkenning aan al hulle mense.
4. Spesiale wynproe geleentheid is beskikbaar in die ondergrondse kelder.

2.

3.

NEL TANKS cc
 ROTATIONAL MOULDERS OF TANKS AND CONTAINERS
 1 Saxenberg road, Oostenberg, Blackheath, Cape Town
 TEL: 021-9051395
 FAX: 021-9053325
 e-mail: info@neltanks.co.za
 website: www.neltanks.co.za

Die voorkeur keuse in die Wes-Kaap!

Volledige reeks water- en chemiese tenke vanaf 60 L tot 14 000 L

EXPLORER medibox 4x4
 Medical Emergency Treatment Kit

If your 4x4 isn't equipped with this comprehensive medical-aid kit, you shouldn't be driving off-road!

THE EXPLORER 4X4 MEDIBOX INCLUDES:

- + Compact carry case
- + Easy-to-follow instructions for emergency situations
- + All medical-aid supplies neatly compartmentalised
- + Tough, durable, dust-proof (4 mm thick ABS plastic)

Products available at your nearest Agrimark.

Verskeie van Philip se Chardonnay-wyne het inderdaad al internasionale pryse verower, maar hy sê dat dit nie die rede is waarom hy wyn maak nie. "Dit is 'n groter prestasie as iemand iewers in Suid-Afrika hoor van Weltevrede, besluit om in sy kar te klim, te ry, hier by my plaashek in te draai en hier in die proelokaal te kom proe en wyn te koop."

Philip se passie is om die terroir van Weltevrede ten volle in sy wyne na vore te laat kom. "Ons het 'n groot verskeidenheid grondsoorte op Weltevrede. Dis 'n lappieskombers van geologie. En Chardonnay-druie gekweek op daai verskillende grondprofiel, proe verskillend en as jy wyn daarvan maak, proe die wyn ook verskillend. Ek sal nooit verveeld raak daarmee nie."

Meeste mense sou seker volstaan het by die rol van wynmaker op 'n eeue ou familielandgoed, maar Philip het nog baie ander projekte. "Op 'n stadium in my lewe het die Here my lewe omgedraai en toe't ek heeltemal 'n nuwe visie en entoesiasme oor 'n klomp goeters begin kry en toe't ek begin sien jy hoef nie net een ding in die lewe te doen nie."

Philip was een van die aanvoerders van Jakes Gerwel Tegniese Hoërskool. Hy het ook in 2012 Afri-Can begin om kleinskaalse verwerking in Afrika te bevorder. Philip het die behoefte besef nadat hy deur 'n boer in Uganda genader is vir hulp om 'n wynkelder te begin. Philip het 'n volledige wynkelder – van pars tot bottelering – in twee skeepshouers gebou en van Bonnievale na Uganda vervoer. Sedertdien het Afri-Can vyftien verwerkingsfasiliteite ontwikkel – vir alles van biodiesel tot vrugtesap.

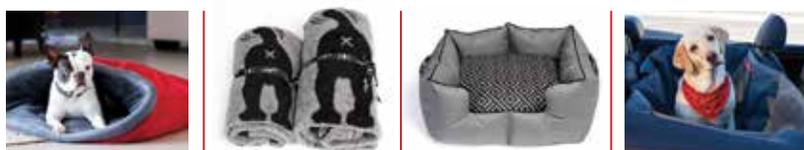
En dan was daar die wyn vir Madiba. Op Robbeneiland – die plek waar mnr Mandela agtien jaar gevange gehou is – groei 'n klompie wingerdstokke. Die Weltevrede Aansporingstrust het die sorg van die wingerdstokke oorgeneem en hulle sover gekry om in 2010 weer vrug te dra. Maar toe die span opdaag om te oes, sien hulle dat voëls hulle voorgespring het! Dit het nog twee jaar en sterker voëlnet geveg voordat Philip uiteindelik wyn van Robbeneiland se druiwe kon maak. Daar het net twintig bottels uitgekam en dis almal vir liefdadigheid opgeveel. Behalwe die eerste bottel: dié is aan Madiba geskenk vir sy 94ste verjaarsdag.

4.

Where
pets are
FAMILY

Trots vervaardig in Suid-Afrika. Ons produkte het die perfekte verhouding tussen **kwaliteit, duursaamheid, styl** en **gemak**. Doelgerig vervaardig vir uitstekende ondersteuning, maak nie saak of jy 'n massiewe Boerboel of die kleinste Yorkie het nie, ons het 'n bed vir elke hond.

Ons topverkopers is nou beskikbaar by uitgesoekte Agrimark winkels.

Besoek graag ons webtuiste,
www.wagworld.co.za
om ons volledige
reeks produkte te besigtig.

T: 021- 556 2000 / 1 | E: sales@ctpackaging.co.za | ctpackaging.co.za
16 Loudastraat, Killarney Gardens, Kaapstad

Ons maak 'n groot verskeidenheid sakke na kliënte se spesifikasies

- ✓ **Plastieksakke**
- ✓ **Broodsakke**
- ✓ **Vleissakke**
- ✓ **Plastiese rolle vir industriële gebruik**
- ✓ **Plantsakke**
- ✓ **Swart sakke**
- ✓ **Houtsakke**

Produkte beskikbaar by jou naaste Agrimark- of Pakmark-winkel. Koop ook gerus hierdie produkte direk van ons fabriek.

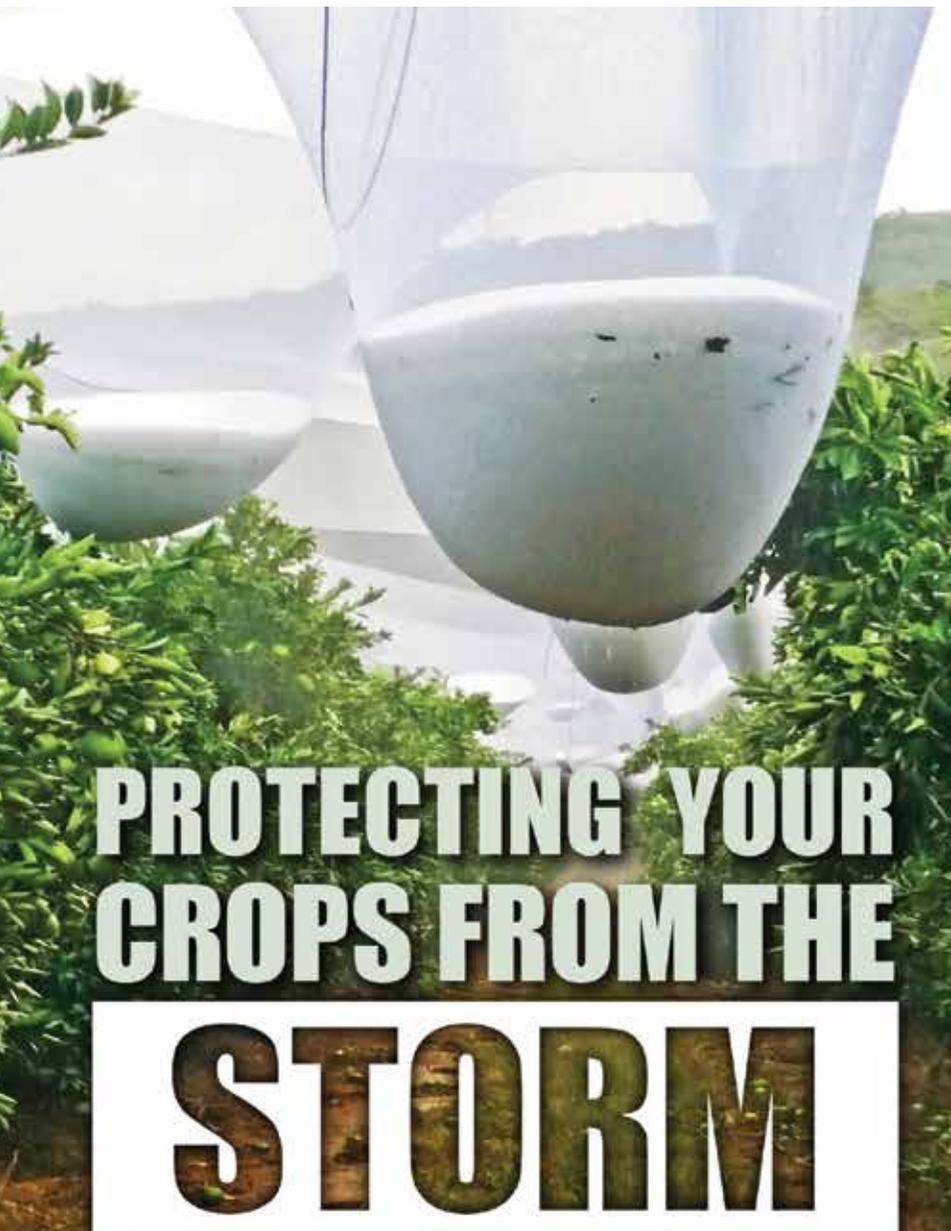
Mooiuitsig

Net duskant Weltevrede is Mooiuitsig – oorspronklik deel van Klaas Jonker se eiendom. Hy het dit aan sy oudste seun, Adolph, nagelaat en dié het ná 1926 wingerde begin aanplant. Adolph was van vroeg af toegespits op die produksie van groot hoeveelhede muskadelwyn. In 1947 het hy Mooiuitsig Wynkelders gestig, nadat sy seun Boet sy studies in wingerdbou en wynkunde by Stellenbosch Universiteit voltooi het.

“Ons bewerk die wingerd van die stok tot in die kelder. En ons is betrokke by boerderye, produsente, kelders, drankverspreiding, kleinhandel en groothandel.”

Sedertdien het Adolph, Boet en Boet se seun, Adolph Jr, die oorspronklike besigheid uitgebrei na 'n diverse groep van om en by veertig maatskappye. Marius Dicker, finansiële bestuurder, verduidelik dat die Mooiuitsig Groep meer as net boerdery behels: “Ons bewerk die wingerd van die stok tot in die kelder. En ons is betrokke by boerderye, produsente, kelders, drankverspreiding, kleinhandel en groothandel. Ons het ook verhuur- en beleggingsmaatskappye. Ons het dit so benader om ons risiko's in besigheid te verskans.”

“Die Mooiuitsig Groep is nog steeds honderdpersent 'n familiebesigheid. Mooiuitsig Wynkelders is nie net 'n wynkelder nie, ons is ook 'n fabriek en ons bottel dwars deur die jaar. Ons produseer seker tien of vyftien persent van ons eie wyn. Dan koop ons grootmaat in van reg oor die hele land en ons bottel dit,” sê Nicolaas Jonker, hoofplaasbestuurder.

PROTECTING YOUR CROPS FROM THE STORM

Knit®

Since 1964

Manufacturers of Knitted Agricultural and Decorative Shade Netting

PROTECTS YOUR CROP AGAINST DAMAGE CAUSED BY SEVERE WEATHER CONDITIONS
wind, sunburn, hail damage, birds & larger insects

+27 (0)11 692 1658
www.knitter.co.za
clientliaison@knitter.co.za

3.

2.

4.

1. Meatworths se kudde loop op weiding by Mooiuitsig.
2. Nicolaas Jonker.
3. Marius Dicker.
4. Mooiuitsig Wynkelders bottel reg deur die jaar.

No matter how **BIG** or small your vehicle or fleet need...

WE WOULD LIKE YOU TO
TALK TO US

HINO KUILSRIVIER

HINO KUILSRIVIER | ENERGIESTRAAT 3 | KUILSRIVIER
TEL. 021 900 9400 | www.hinokuilsrivier.co.za

HINO

A Toyota Group Company

Nicolaas Jonker is tans die vyfde generasie wat op Mooiuitsig boer. Sy pa, Adolph Jonker Jr, is tragies oorlede toe Nicolaas in matriek was. Die plaas het ongeveer 300 hektaar onder besproeiing waarvan die helfte wingerd en die res onder weiding is. Daarop loop 'n kudde van tussen 300 en 350 Bovelder koeie. Nicolaas se ma, Olive, het die beesboerdery begin toe sy vleis in haar kombuis begin verwerk het. Mettertyd het dit so uitgebrei dat Nicolaas se pa self beeste begin voer het en toe het hy vir Olive 'n slaghuys gebou.

“Ons produseer honderdpersent naspeurbare vleis wat heeltemal hormoonvry is – in die Breederiviervallei geteel, geslag en verwerk,” vertel Nicolaas. Die vleis word in hulle slaghuys op Bonnievale onder die Meatworths-naam verkoop. Hulle verskaf ook vleis aan verskeie top restaurante, insluitende Reuben’s en Racine op Franschhoek.

Ondanks die grootte van die Mooiuitsig Groep, is daar 'n sterk klem op die waardes wat deur vorige generasies gevestig is. Marius beaam dat die invloed van Boet Jonker nie vervaag het nadat hy drie jaar terug oorlede is nie. “Hy het altyd gesê hy wil sag slaap, en daarom doen jy alles volgens die wet. En jy betaal die Ontvanger wat hom toekom en jy betaal die mense goeie salarisse.” Een gevolg hiervan is dat dit glad nie vreemd is vir mense om veertig jaar of meer diens te hê by Mooiuitsig nie.

2.

3.

1.

Marius praat met groot respek van Boet Jonker. “Hy het 'n groot trots in die Mooiuitsig Groep gehad. Vir hom was dit 'n passie om te weet dat 'n familiebesigheid – wat by 'n eenmansaak-boerdery begin het – kon ontwikkel tot iets wat 350 mense in diens het. Jy sit vir 350 gesinne kos op die tafel. Dit het vir hom nooit gegaan oor die geld of om die grootste of beste te word nie. Dit het vir hom meer gegaan oor die menslike aspek. Hier is die menslike aspek al die jare nog baie belangrik.”

1. Meatworths se topkwaliteit vleis is by hulle winkel in Bonnievale te koop.
2. Die ingang tot Mooiuitsigkelder.
3. Meatworths voer 'n rantsoen wat vleiskwaliteit bevorder.

DEMO MODEL AVAILABLE FOR TEST DRIVE

MAHINDRA PIK UP INTRODUCES THE NEW LIMITED EDITION

Karoo S6 DOUBLE-CAB

FROM ONLY

R309 999.00

COMES FULLY FITTED WITH:

- TOWBAR
- TONNEAU COVER
- ROLL BAR
- RAIN DEFLECTORS
- FRONT NUDGE BAR
- REAR WHEEL ARCHES

**Mahindra
Worcester**
118 High Street Worcester

1.

- 1. TimJan se perseel op die hoofweg in Bonnievale.
- 2. Die Van Wyngaards is trots op die tradisie van TimJan.

TimJan Wondersap

“My pa was in die tagtigerjare in Bonnievale ‘n wynverteenwoordiger vir Mooiuitsig Wynkelders,” vertel Hendrik van Wyngaard, besturende direkteur van TimJan Wondersap. “Een van sy kliënte was ‘n man met die naam Tim Pollard van Humansdorp. Tim het ‘n vroutjie gehad wat by hom gewerk het wat dié boereraat vir haar vriende gemaak het. Sy het dit vir my pa gegee vir sy jig en dit het vir hom gewerk. Hy’t toe aalwyn gekry en dit self begin maak.”

“Sy het dit vir my pa gegee vir sy jig en dit het vir hom gewerk. Hy’t toe aalwyn gekry en dit self begin maak.”

Aalwynsap word al vir generasies as ‘n volksgeneesmiddel gebruik. Mense drink dit onder andere vir hardlywigheid, gewrigsontsteking en om hulle weerstand teen siektes te verbeter.

Aanvanklik het Jan van Wyngaard die boereraat net vir homself voorberei en nou en dan het hy dit ook met ander gedeel. Kort voor lank het mense daarna begin vra. Jan het ‘n besigheidsgeleentheid raakgesien. “Hy en Tim het toe saam in die ding ingegaan, want my pa het die kontakte gehad om die produk in bottels te sit omdat hy vir die kelder gewerk het,” onthou Hendrik. Die twee moes ‘n naam uitdink en so is TimJan gebore.

2.

TABOR TOOLS

S67 Professional Pruner

Professional Citrus Clipper

W20 Lopper

FULL LIST OF SPARES AVAILABLE

37 YEARS LEADING QUALITY WIDE COLLECTION
of professional pruning and picking hand tools

Available at your nearest Agrimark.

Dit was 21 jaar gelede en intussen het TimJan sodanig gegroei dat hulle na 'n groter perseel in die hoofweg van Bonnievale moes trek. Hendrik het in Bonnievale matrikuleer en ná skool was hy 'n toergids in Afrika. In die laat negentigs het hy teruggekeer om sy pa met die besigheid by te staan.

Hendrik kry suiwer aalwynsap van Albertina en Herbertsdale se omgewing. Die sap word by bottels port gevoeg en dan regoor Suid-Afrika sowel as ander lande in Afrika versprei. "Die spesifieke aalwyn wat ons gebruik is Aloe ferox. Sy waarde, dit wat hy bevat, oortref enige ander aalwyn," sê Hendrik. "Hy lewer ook meer sap as enige ander aalwyn – sy blare raak groot." Aloe ferox of die sogenaamde bitteraalwyn is een van ongeveer 155 spesies aalwyn in Suid-Afrika en ongeveer 600 wêreldwyd.

Aalwynsap word geoes deur die onderste blare van die plant af te sny en in 'n sirkel te pak met die gesnyde kant na binne. Die sap drup uit en word versamel. Die boonste blare bly sodat die plant weer kan aansterk. Plante word dan vyf jaar gelos voordat daar weer aan hulle geraak word.

"Maar die droogte," sug Hendrik. "Soos met enige ander vetplant, hou die aalwyn sy vloeistof in sy stam as dit droog is, so jy kan daai blaar gaan sny, jy kan hom daar gaan neersit, maar daar kom niks uit nie. Dit moet reën, dit moet koud wees, die omstandighede moet reg wees."

As gevolg van die afgelope vyf jaar se lae reënval, kan TimJan nie voorbly met die aanvraag na hulle wondersap nie. "Dis oumense, jongmense, mense op alle lewensterreine wat dit gebruik. Oor twintig jaar het ons al terugvoer van 'n wye spektrum mense gekry – van 'n agtienjarige laaitie tot 'n sewentigjarige tannie. Hulle almal gebruik dit," sê Hendrik. "Dit is alles mondelings. Ons het nog nooit nodig gehad om te adverteer nie."

1.

2.

PLOEG

IS 'N 7 LETTER WOORD.

En daardie 7 letter woord is **Willard**.

Wanneer die ryk aarde voorberei word vir saad wat sal ontkiem in voedsel vir die nasie, het jy 'n betroubare battery-vennoot nodig. Die krag van die tegnologie in elke Willard Battery verseker dat Suid-Afrika se 12.5 miljoen hektaar landbougrond bly bewerk word.

Willard. Die kragwoord vir vooruitboer.

Beskikbaar by jou naaste

AGRIMARK

Willard Batteries®
THE POWER OF TECHNOLOGY

3.

1. Die winkel by TimJan verkoop 'n verskeidenheid plaaslike wyne.
2. TimJan se wondersap.
3. Werkers by TimJan besig om die aalwynsap te botteler.
4. Elke bottel TimJan bevat 'n spesifieke dosis suiwer aalwynsap.

4.

Mooivallei Suiwel

Daar is iets besonder aantreklik omtrent 'n ronde soetmelkkaas met sy gladde skil van helderrooi was. Vermenigvuldig dit tot jy 'n paar ton kaas het en dan het jy nou werklik 'n merkwaardige gesig – een waaraan die mense by Mooivallei egter heeltemal gewoond is.

Daar is iets besonder aantreklik omtrent 'n ronde soetmelkkaas met sy gladde skil van helderrooi was.

“Ons maak gouda en cheddar,” sê Hendrik du Plessis, besturende direkteur van Mooivallei Suiwel. “Ons fokus is om vir die gewone verbruiker 'n kwaliteit produk vir alledaagse gebruik te lewer.” Mooivallei maak elke maand sowat 400 ton kaas asook 10 ton botter. Dit verteenwoordig 'n aandeel van omtrent vyf persent in die Suid-Afrikaanse mark vir alledaagse kaas.

Mooivallei ry elke dag gemiddeld 100 000 liter melk aan na hulle fabriek op Bonnievale. “Ons is 'n kaasfabriek so ons standaardiseer ons melk,” verduidelik Hendrik, “want die proteïene en die bottervet kan net in 'n sekere verhouding bind. As jy nie van die room afhaal nie, gaan baie van die vet op die ou end net in die wei verlore.” Die oortollige room word gebruik om Mooivallei se gesogte Rigg's botter te maak.

Die melk word gepasteuriseer voordat dit in die kaasvatte gepomp word. Sodra 'n vat vol is, voeg die kaasmaker kulture by wat die melk fermenteer. Kalsium wat tydens pasteurisasie verlore gaan, word aanvul om stolling te bevorder. Die mengsel kry ook 'n bietjie annatto – 'n plantaardige kleurstof wat die kaas uiteindelik geel maak. “Suid-Afrikaners eet geel kaas,” sê Hendrik. “Daar's geen ander rede daarvoor nie.”

1.

Dink kwaliteit, gemak en waarde.

Dink STAR.

Onderdele maklik bekombaar.
Pasop vir goedkoop namaaksels.
Produkt in foto: STAR 4 snoeiskêr.

Handige draadknipper
Lewer 'n skoon en presiese snit

Swaardiens veer

Gemaklike handvat vir groter hande

Die STAR reeks swaardiens snoeiskêre is spesiaal ontwerp en vervaardig om jou vir langer met presisie te laat snoei. Daar is 'n STAR snoeiskêr vir elke gebruik, of dit nou in die plantasie of in jou tuin is.

STAR snoeiskêre is beskikbaar by deelnemende AgriMark winkels.
Eksklusief versprei deur Agrinet

STAR

2.

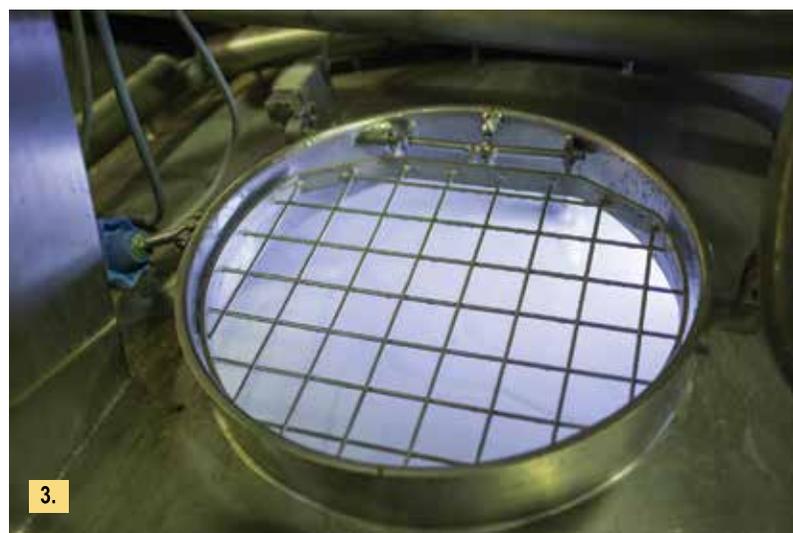
Na 'n driekwartier sit die kaasmaker stremsel by. Dit help om die melk te skei in soliede wrongel en vloeibare wei. Mooivallei gebruik slegs mikrobiiese stremsel wat hulle kase vegetariër-vriendelik maak. Die wrongel is aanvanklik 'n egalige massa met 'n tekstuur wat sterk aan crème caramel herinner. Op hierdie stadium word dit opgesny om meer wei vry te laat.

Waar dit kom by soetmelkkase soos gouda word die wrongel gewas om soveel moontlik melksuikers te verwyder. Die kulture in die kaas hou aan werk soos wat 'n kaas verouder en hulle verander enige beskikbare melksuikers in melksuur. Gouda het aanvanklik minder melksuikers en dus uiteindelik minder melksuur en dit is wat die kaas soeter laat proe as cheddar byvoorbeeld. Cheddar-wrongel word op die wei gehou sodat melksuur kan opbou, en die kaas word ook langer verouder – vandaar sy skerper smaak.

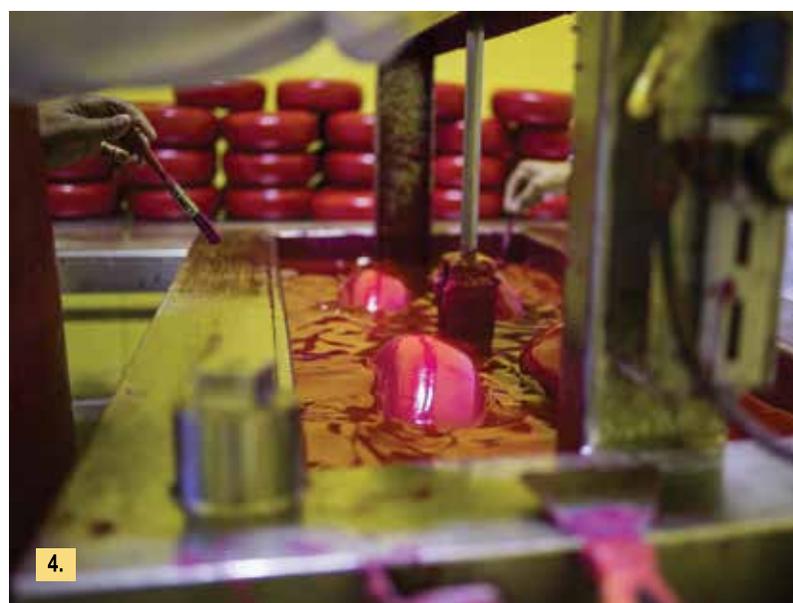
Die wrongel vir beide kase word uiteindelik saamgepers om die meeste van die vog te verwyder. Gouda word ook volgens die tradisionele Nederlandse tegniek gepekel. Die ronde goudas kry 'n deurskynende deklagie en dan hulle spoggerige rooi baadjies. Suid-Afrikaanse wet bepaal dat gouda vir ten minste drie weke en cheddar ten minste vyf weke moet verouder voordat dit verkoop mag word.

“Dis 'n lekker proses. Ek maak so eenkeer 'n maand nog self oor 'n naweek kaas,” sê Hendrik. “Daai wat hy so stilstaan en stol en as jy hom begin sny dan val hy sulke riwwe, dis baie lekker.”

Hendrik se pa, Louis, het Mooivallei na sy aftrede begin. Voor dit was hy vir byna dertig jaar in die melkbedryf. Louis het besef dat dit belangrik is vir 'n nuwe suiwelbesigheid om sy grondstof in te bind en

3.

4.

1. Die publiek kan Mooivallei se produkte by hulle winkel koop.
2. Hendrik du Plessis inspekteer sy kase.
3. Melk besig om in kaas te verander.
4. Ronde gouda kase kry 'n rooi waslaag.

hy het dus boere in die omgewing genader en vir hulle aandele in Mooivallei aangebied. "Dit was mense met wie hy al 'n lang pad gestap het, so daar was wedersydse vertroue," vertel Hendrik. "Die gros van ons melk kom nou nog van aandeelhouders af."

Daar is tans 21 plase wat melk aan Mooivallei lewer. "Al ons produsente is binne 'n radius van so negentig kilometer van hier af. Meeste fabriek dwing die produsente om twee dae se melk te kan hou. Maar omdat ons mense naby is en dit 'n koste vir die boer is om melk te hou, tel ons elke dag op waar ons kan."

"Byna al ons melk kom van suiwer Jerseys af. Jerseys se vastestowwe is hoog – die water in melk beteken niks vir 'n kaasfabriek nie. Die Jerseyras is perfek vir kaas en dan ook botter wat jy met die oortollige room kan maak. So dit maak vir ons sin om in dié area te wees waar Jerseys die gepaste ras vir die natuurlike omgewing is om mee te boer."

Hendrik vertel dat dit nooit sy plan was om by Mooivallei aan te sluit nie. Hy het as ouditeur kwalifiseer. "Toe ek klaar is, sê my pa 'Jy hou niks daarvan nie. Kom kyk vir drie maande wat hier aangaan en besluit dan.' Ek en my vrou het vir daai tydjie op die plaas kom bly en een aand toe braai ons en dis was 'n lieflike aand. Toe sê ons vir mekaar, 'Gaan ons hierdie ding 'n kans gee?' en dit was sestien jaar gelede."

In ons hedendaagse onstabiele wêreld is dit die norm dat mense rondtrek agter beter geleenthede aan. Min kinders bly in die dorpe waar hulle gebore is en al hoe meer grootouers moet op 'n vliegtuig klim as hulle hul kleinkinders wil sien. Maar in Bonnievale is daar nog steeds mense wat weet wat dit beteken om aan 'n plek te behoort. Daar is plase waar dieselfde families vir meer as 'n eeu reeds boer en die vyfde generasie voortbou op die drome van die eerste een. Daar is besighede waar seuns terugkeer om hulle ouers te ondersteun en later self die fakkeldraers te word. En daar is werklik 'n samehorigheidsgevoel, 'n sin van gemeenskap tussen die mense wat almal besef dat hulle deel van iets veel groter is.

1.

1. Die wrongel word uit die wei gehaal voor dit gepers word.

THERE IS NO SUBSTITUTE FOR EXPERIENCE

QUALITY ITALIAN MADE SURFACE WATER PUMPS TRUSTED FOR GENERATIONS

Speroni is a trusted leader of high-performance surface water pumps, with deep roots in the South African agricultural and industrial industries. For the past 23 years, Speroni's extensive range of products have been providing reliable water management solutions for diverse applications.

Join the generations that have tried and tested Speroni.

MADE IN ITALY

Speroni is exclusively distributed by Agrinet